

Reisverslag 2008 09 Rwanda Busasamana.

De weg van Komera naar Busasamana is ongeveer 150 km. Lang, maar meer dan vijf uur rijden. 130 km. lang is de weg iets breder dan een karrenspoor maar met dezelfde eigenschappen. Zonder ontbijt, zelfs zonder een kop thee, wat moeilijk is voor mij, vertrekken we om kwart over zes. Het weer is prachtig. Gelukkig geen regen, want dat maakt, weet ik uit ervaring, de weg onbegaanbaar. De zon wordt al snel warm. Ik nestel me in de stoel met een hand aan de greep naast mijn hoofd, om de bonken op te vangen.

We draaien een versleten bandje dat stottert bij iedere kuil, maar dat hindert niet.

We rijden bergje op, bergje af, dorpje in, dorpje uit. Het is voor mij een overbekende route, maar ik geniet er toch enorm van. Al snel zit ik vol stof en hebben mijn haren een gelige kleur gekregen, evenals mijn witte bloes, die ik ter ere van de Bisschop heb aangetrokken.

Rond twaalf uur bereiken we de Busasamana.

We worden hartelijk ontvangen en voor de thee wordt gezorgd. Even bijpraten en dan op pad naar het weduwengebouw. De vrouwen zijn naar de markt, dus praat ik even met de leerkracht. Wij verstaan elkaar niet, maar zij wijst mij tactvol op de gaten in de vloer en wijst naar buiten om aan te tonen dat het binnen toch wel erg donker is. Ze opent de kastdeur om te laten zien dat de kast leeg is, wijst vervolgens op de vellen met modellen aan de muur. Klanten genoeg, kennis genoeg, maar geen materiaal begrijp ik. Wat is het soms toch jammer dat ik deze problemen zonder woorden kan begrijpen. Het is onmogelijk te zeggen: ik versta je niet, dus ik kan niets doen. Ik heb al instemmend geknikt, of afwijzend geschud, voordat ik kan besluiten dat ik het niet begrepen heb.

We lachen samen om ons gestuntel en ik beloof tijdens het middagprogramma langs te komen.

We gaan kijken naar de nieuwgebouwde school, drie grote hoge klassen vol met kindjes. Kleine tafels, kleine stoeltjes, kleine kinderen in mooie nieuwe uniformpjes.

Het klopt: de stof in het atelier van de weduwen is op, het zit hier keurig in de banken.

Ik word door deze kleuters begroet in perfect Engels met "Good morning mama Woodi."

Ze willen allemaal een handje geven en praten en lachen door elkaar, terwijl de bouwer vraagt of ik tevreden ben met zijn werk.

Het ziet er allemaal erg goed uit, en de overschrijding van het budget is niet meer dan 1100 euro, wat keurig is voor een redelijk groot project.

De bouwer maakt zijn verontschuldigingen hiervoor, hij had de strikte opdracht gekregen dat hij niet boven het budget uit mocht komen, maar de prijs van de diesel is voor iedereen de pan uitgesprongen. Daarom was het vervoer van het cement en de golfplaten extra kostbaar. Ik heb het hem vergeven. Het ziet er goed uit.

Een kleine jongen komt naar buiten rennen om op de gong te slaan van de grote school die Silent Work met hulp van donoren heeft herbouwd. Nog geen 10 seconden later komen ruim 1500 kinderen naar buiten rennen. Zodra ze mij zien wordt er gelijk geroepen "Madam Woodi", velen kennen mij van vorige bezoeken. Ik steek mijn duim op naar de naar mij toe hollende kinderen, het is onmogelijk om ze allemaal de hand te schudden.

Enthousiast schreeuwen ze door elkaar en ik beloof de leerkracht om de volgende ochtend in iedere klas een praatje te komen maken.

Daarna gaan we lunchen, en doe ik mij tegoed aan de soep.

De mannen hier zijn duidelijk niet gewend aan vrouwenbezoek, ze vergeten voortdurend mij iets aan te bieden en als de schaal rondgaat is hij praktisch leeg als hij bij mij arriveert. Dus duik ik maar zelf de keuken in zoals het een nette vrouw betaamt en laad mijn bordje vol met ananas en suikerriet, wat ik onderweg heb gekocht.

Na de lunch ga ik water halen bij de pomp voor de wc. die, zo lijkt het, al dagen niet is doorgespoeld. Ik vind in de keuken een ouderwetse bus vim en een borstel die tot op het hout versleten is, en ga mijn vrouwelijke plichten vervullen door het schoonmaken van één van de wc.'s. Daarna plak ik er een Silent Work sticker op. Zolang ik hier ben durft niemand van deze wc. gebruik te maken en daar ben ik blij om.

Na deze klus vertrekken we opnieuw naar het atelier voor weduwen, al vanuit de verte hoor ik het gezang van de vrouwen. Eenmaal binnen schudden we handen, lachen, klappen en zingen we samen. Daarna worden de schooluniformen en de kleding geshowd die zij maken.

Na wat praten samen blijkt dat het atelier ook een belangrijke functie heeft in de dagelijkse problemen van de weduwen. Er worden ontmoetingen georganiseerd met thema's als: gezonde voeding, opvoeding, landbouw, maar ook aids en traumaverwerking.

Er zijn 7 verschillende groepen weduwen, iedere groep kan voor een dag in de week aanspraak maken op het vertrek naast het atelier voor bijeenkomsten. Ook om dingen te vieren kan men hier in overleg gebruik van maken. Zo hebben de vrouwen een hechte samenwerking ontwikkeld waarin ze elkaar helpen de vele problemen het hoofd te bieden.

We bezoeken de drie weduwen waar wij een huisje voor gebouwd hebben. Zij hebben alle drie eigen kinderen en zorgen daarnaast voor de kinderen van familie die gestorven is.

Het altijd natte, vochtige huis van gras, karton, plastic en oude lappen - de regentijd is negen maanden van het jaar - is verleden tijd.

De kinderen zijn gezond, slapen eten en drinken in een droge ruimte, jongens een kamer en meisjes een kamer; een vertrekje in het midden is de woonkamer en de slaapruijnte voor de moeder. Buiten onder het afdak wordt gekookt en is er ruimte voor de wc. en om je te wassen. De vloer is van aangestampte aarde, twee houten luiken en een houten deur maken het compleet.

In een van de huisjes woont een grootmoeder, een strenge hard ogende vrouw, met zeven van haar kleinkinderen, het jongste kindje is amper 3 maanden oud, haar moeder is een maand geleden gestorven. En deze dappere oude vrouw zorgt voor haar kleinkinderen. Zij werkt twee dagen per week in het atelier, heeft twee geiten (van het wezenproject van Silent Work), verder werkt ze op het land en kan daardoor de kinderen voeden en de oudsten kunnen naar school.

Tranen blikkeren in de ogen van deze dappere Oma.

Wat is het eigenlijk eenvoudig het leed van deze hardwerkende mensen een beetje te verlichten.

Een huisje kost € 1500, -

Daarna vertrekken we naar de nieuwe school die pas is gebouwd met 12 royale lokalen en een klein kantoorje.

De directeur ontvangt ons vriendelijk en de kinderen zitten trots in de nieuwe banken (die door het straatkinderenproject zijn gemaakt), gebogen over hun werk en kijken vanuit hun ooghoeken naar mij.

Het is bijna tijd en alle kinderen drommen naar buiten. Keurig opgesteld in rijen van klein naar groot, staan ze allemaal in het gelid, met de bedoeling mijn praatje aan te horen. Ik vertel hen dat ik de school prachtig vind en dat ik gezien heb dat iedereen hard aan het werk is. Ik vraag hen goed voor de school te zorgen, zodat ook vele kinderen na hen er gebruik van kunnen maken. Ik vraag aan de kinderen of er iemand is die ook iets aan mij wil vertellen.

Een klein meisje van hooguit zeven komt naar voren en vertelt dat zij iedere morgen om 5 uur opstond om water te halen voor haar kleine broertjes en haar moeder die ziek is (aids), en na het koken van de pap de lange weg van anderhalf uur lopen aflegde om op tijd op school te komen. Nu is dat een kwartiertje. Een ander kind vertelt dat de school van plastic doek vaak zo warm was dat je kleren kletsnat werden van het zweet. Een ander kind vult aan dat als het regende je ook in natte kleren op school zat en dat het plastic vreselijk stonk; hij maakt hierbij een gebaar van flauw vallen, waarom iedereen moet lachen.

Een klein dik ventje met veel te grote schoenen en een totaal versleten trainingsjack over zijn school uni-

form, zegt dat zijn vader is doodgegaan vorige week en dat hij de schoenen en het jack van zijn moeder heeft gekregen omdat hij nu de man in huis is. 'De meester weet dat en ik mag het ook op school dragen en daarom is dit een fijne school'.

Een ander vindt de nieuwe schoolbanken zo prachtig dat hij de hele dag wel wil blijven. Weer een ander is blij naar school te kunnen omdat dat hiervoor onmogelijk was.

Een beetje brutaal joch zet een lied in waardoor alle kinderen (ruim duizend) enthousiast gaan zingen, de meisjes dansen en de jongens klappen op de maat.

Tot slot wordt er een gedicht voorgelezen door een van de kinderen.

Ik zal het proberen een beetje te vertalen:

Wat een mooie dag,
Wat een bijzondere dag,
Dank aan God
Dank aan Mama Woodi
Dank aan de sponsor
Dank aan onze vrienden in Nederland

Lange tijd geleden
Lange weg naar school
Verloren onze lessen
Omdat de weg te lang was.
Klimmen over de berg tijdens de regen.

Maar nu
Wij zijn zo blij
Wij volgen onze lessen
Wij hebben genoeg tijd
Kalfjes zijn in de stal
Geen angst meer om te laat te komen.

Dank u Mama Woodi
Dank u onze leerkrachten
Dank u onze ouders
Dank u onze vrienden in Nederland!

God zegene U.

